

STN	Systémy manažérstva environmentu Pokyny na pružný prístup k fázovej implementácii (ISO 14005: 2019)	STN EN ISO 14005 83 9005
------------	--	--

Environmental management systems
Guidelines for a flexible approach to phased implementation

Systèmes de management environnemental
Lignes directrices pour une approche souple de la mise en oeuvre par phases

Umweltmanagementsysteme
Leitlinien für einen flexiblen Ansatz zur phasenweisen Umsetzung

Táto norma je slovenskou verziou európskej normy EN ISO 14005: 2019.
Preklad zabezpečil Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky.
Táto norma má rovnaké postavenie, ako majú oficiálne verzie.

This standard is the Slovak version of the European Standard EN ISO 14005: 2019.
It was translated by Slovak Office of Standards, Metrology and Testing.
It has the same status as the official versions.

Nahradenie predchádzajúcich noriem

Táto norma nahrádza anglickú verziu STN EN ISO 14005 z februára 2020, ktorá od 1. 2. 2020 nahradila STN ISO 14005 z januára 2012 v celom rozsahu.

132546

Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky, 2021
Slovenská technická norma a technická normalizačná informácia je chránená zákonom č. 60/2018 Z. z. o technickej normalizácii.

Národný predhovor

Obrázky v tejto norme sú prevzaté z elektronických podkladov dodaných z ISO, © 2019 ISO, ref. č. ISO 14005: 2019.

Normatívne referenčné dokumenty

V tomto dokumente nie sú uvedené žiadne normatívne referenčné dokumenty.

Súvisiace právne predpisy

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1221/2009 z 25. novembra 2009 o dobrovoľnej účasti organizácií v schéme Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS), ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 761/2001 a rozhodnutia Komisie 2001/681/ES a 2006/193/ES.

Vypracovanie normy

Spracovateľ: Technická univerzita v Košiciach, prof. RNDr. Adriana Eštoková, PhD.

Technická komisia: TK 72 Environmentálne manažérstvo

**Systémy manažérstva environmentu
Pokyny na pružný prístup k fázovej implementácii
(ISO 14005: 2019)**

Environmental management systems
Guidelines for a flexible approach to phased implementation
(ISO 14005: 2019)

Systèmes de management environnemental
Lignes directrices pour une approche souple
de la mise en oeuvre par phases
(ISO 14005: 2019)

Umweltmanagementsysteme
Leitlinien für einen flexiblen Ansatz zur
phasenweisen Umsetzung
(ISO 14005: 2019)

Túto európsku normu schválil CEN 26. apríla 2019.

Členovia CEN sú povinní plniť vnútorné predpisy CEN/CENELEC, v ktorých sú určené podmienky, za ktorých sa tejto európskej norme bez akýchkoľvek zmien priznáva postavenie národnej normy. Aktualizované zoznamy a bibliografické údaje týkajúce sa takýchto národných noriem možno na požiadanie dostať od Riadiaceho strediska CEN-CENELEC alebo od každého člena CEN.

Táto európska norma existuje v troch oficiálnych verziách (anglickej, francúzskej, nemeckej). Verzia v akomkoľvek inom jazyku, ktorú na vlastnú zodpovednosť vydal člen CEN v preklade do národného jazyka a oznámil to Riadiacemu stredisku CEN-CENELEC, má rovnaké postavenie, ako majú oficiálne verzie.

Členmi CEN sú národné normalizačné organizácie Belgicka, Bulharska, Bývalej juhoslovanskej republiky Macedónsko, Cypru, Česka, Dánska, Estónska, Fínska, Francúzska, Grécka, Holandska, Chorvátska, Írska, Islandu, Litvy, Lotyšska, Luxemburska, Maďarska, Malty, Nemecka, Nórska, Poľska, Portugalska, Rakúska, Rumunská, Slovenska, Slovinska, Spojeného kráľovstva, Srbska, Španielska, Švajčiarska, Švédsko, Talianska a Turecka.

CEN

Európsky výbor pre normalizáciu
European Committee for Standardization
Comité Européen de Normalisation
Europäisches Komitee für Normung

Riadiace stredisko CEN-CENELEC: Rue de la Science 23, B-1040 Brusel

Obsah

strana

Európsky predhovor	5
Úvod	6
1 Predmet normy	7
2 Normatívne odkazy.....	7
3 Termíny a definície	7
3.1 Termíny súvisiace s organizáciou a vodcovstvom	7
3.2 Termíny súvisiace s plánovaním	8
3.3 Termíny súvisiace s podporovaním a prevádzkovaním	10
3.4 Termíny súvisiace s hodnotením správania a zlepšovaním.....	10
3.5 Ďalšie termíny.....	12
4 Výhody flexibilného fázového prístupu.....	12
5 Základy systému manažérstva environmentu.....	12
5.1 Všeobecne	12
5.2 Vodcovstvo a záväzok.....	13
5.3 Plánovanie podľa súvislostí.....	14
5.4 Prevádzkovanie	15
5.5 Hodnotenie výkonnosti	16
5.6 Zlepšovanie	16
5.7 Podporné činnosti a procesy	17
6 Fázový prístup	19
6.1 Všeobecne.....	19
6.2 Definovanie zamýšľaných výstupov fázy	20
6.3 Posúdenie stavu EMS	21
6.4 Výber oblastí na zlepšenie	21
6.5 Vykonanie rozdielovej analýzy	21
6.6 Plánovanie a implementácia zlepšenia EMS	22
6.7 Kontrola a revízia dosiahnutých výsledkov	22
Príloha A (informatívna) – Použitie matice zrelosti na implementáciu EMS	23
Príloha B (informatívna) – Európska príloha – Rozšírená matica zrelosti (vrátane požiadaviek EMAS)..	39
B.1 Účel	39
B.2 Matica zrelosti prispôbena požiadavkám EMAS	39
B.3 Odlišné definície v EMAS	40
B.3.1 „environmentálne správanie“	40
B.3.2 „priame a nepriame environmentálne aspekty“	40
B.4 Obsah rozšírenej matice zrelosti	40
Literatúra	66

Európsky predhovor

Tento dokument (EN ISO 14005: 2019) vypracovala technická komisia ISO/TC 207 Environmentálne manažérstvo v spolupráci s CCMC.

Tento európskej norme sa musí priznať postavenie národnej normy buď vydaním identického textu, alebo oznámením najneskôr do januára 2020 a národné normy, ktoré sú s ňou v rozpore, musia sa zrušiť najneskôr do januára 2020.

Technická rada CEN (CEN/BT) schválila doplnenie európskej prílohy (príloha B) vrátane požiadaviek EMAS (Nariadenie Komisie (ES) č. 1221/2009).

Upozorňuje sa na možnosť, že niektoré časti tohto dokumentu môžu byť predmetom patentových práv. CEN nezodpovedá za identifikáciu ktoréhokoľvek alebo všetkých takýchto patentových práv.

V súlade s vnútornými predpismi CEN/CENELEC sú túto európsku normu povinné prevziať národné normalizačné organizácie týchto krajín: Belgicka, Bulharska, Cypru, Česka, Dánska, Estónska, Fínska, Francúzska, Grécka, Holandska, Chorvátska, Írska, Islandu, Litvy, Lotyšska, Luxemburska, Maďarska, Malty, Nemecka, Nórska, Poľska, Portugalska, Rakúska, Rumunska, Severného Macedónska, Slovenska, Slovinska, Spojeného kráľovstva, Srbska, Španielska, Švajčiarska, Švédska, Talianska a Turecka.

Oznámenie o schválení

Text medzinárodnej normy ISO 14005: 2019 schválil CEN ako EN ISO 14005: 2019 bez akýchkoľvek modifikácií. Je potrebné upriamiť pozornosť na doplnenie európskej prílohy k textu normy ISO 14005: 2019, ktorá je zverejnená ako EN ISO 14005: 2019.

Úvod

Organizácie čelia rastúcemu počtu problémov spôsobených zhoršujúcim sa stavom prírodného prostredia v dôsledku ľudskej činnosti. Znečistenie ovplyvňuje napríklad využívanie vody, vzduch a pôdu; náklady na suroviny a energiu sa stávajú nestálejšími z dôvodu neefektívneho využívania a nedostatku neobnoviteľných zdrojov; a zvyšujú sa hrozby búrok, záplav alebo sucha v dôsledku rastúcich globálnych teplôt a zmeny klímy.

Tieto problémy majú výrazný vplyv na podnikanie a spoločnosť. Regulačné orgány, spotrebiteľia, klienti, miestne spoločenstvá a ďalšie zainteresované strany požadujú od organizácií uistenie, že ich interakcie so životným prostredím sú zodpovedne riadené a že ich činnosti, výroby a služby nemajú škodlivé vplyvy na životné prostredie.

Systematický prístup k environmentálnemu manažérstvu poskytuje prostriedky na riadenie podnikateľského rizika a preukazuje vysokú úroveň environmentálneho záväzku. To organizáciám umožňuje reagovať na potreby a očakávania zainteresovaných strán. Obchodné výhody formalizovaného systému manažérstva environmentu (EMS) zahŕňajú efektívnejšie využívanie zdrojov, zníženie negatívnych účinkov na životné prostredie, lepšie dodržiavanie právnych požiadaviek a lepšie vzťahy so zákazníkmi.

Mnoho organizácií už profituje z formalizovaného EMS. Mnohým ďalším organizáciám, najmä malým a stredným podnikom (SMEs), ale formálny systém chýba, a preto strácajú výhody, ktoré tieto systémy prinášajú. Systematický prístup k environmentálnemu manažérstvu môže priniesť dlhodobý úspech a umožniť udržateľný rozvoj. Patria sem ochrana životného prostredia, zmierňovanie potenciálnych nepriaznivých účinkov environmentálnych situácií na organizácie, pomoc pri plnení povinností týkajúcich sa dodržiavania predpisov, zlepšovanie environmentálneho správania, predchádzanie neúmyselnému presunu environmentálnych vplyvov inde v rámci životného cyklu, dosiahnutie finančných a prevádzkových výhod a podpora komunikácie s príslušnými zainteresovanými stranami.

Implementácia kompletného EMS v celej organizácii naraz však môže byť problematická a závisí od dostupnosti personálu a iných zdrojov. Fázový prístup umožňuje organizáciám zavádzať svoje EMS postupne.

Fázový prístup ponúka niekoľko výhod. Organizácie môžu ľahko vyhodnotiť, ako im čas a peniaze vložené do EMS poskytujú návratnosť. Môžu vyvinúť systém, ktorý vyhovuje ich potrebám a ktorý im umožní implementovať ho vlastným tempom v závislosti od dostupných ľudských a finančných zdrojov. Tento prístup môže pomôcť organizáciám zistiť, ako zlepšenia v environmentálnom manažérstve pomôžu znížiť náklady, preukázať súlad s právnymi predpismi, zlepšiť vzťahy v komunite a plniť očakávania zainteresovaných strán.

Tento dokument ukazuje, ako môžu organizácie implementovať EMS pomocou fázového prístupu, aby nakoniec splnili požiadavky normy ISO 14001. Každá fáza zahŕňa šesť po sebe nasledujúcich etáp. Počet fáz je flexibilný. To organizáciám umožňuje rozvíjať rozsah, t.j. zahrnuté činnosti, produkty a služby a zrelosť EMS v súlade s cieľmi a dostupnými zdrojmi organizácie.

Fázový prístup môže začať napríklad projektom zameraným na špecifický environmentálny aspekt, ako je využívanie energie alebo prírodných zdrojov. Môže sa tiež použiť na riešenie potrieb určitej zainteresovanej strany, ako je napríklad požiadavka zákazníka, alebo na riadenie konkrétneho problému, napríklad preukázanie zhody s právnymi predpismi. EMS sa môže v priebehu času rozširovať napredovaním vo viacerých fázach, napr. pokryť viac environmentálnych aspektov, systematicky riešiť všetky relevantné potreby a očakávania zainteresovaných strán alebo zlepšiť environmentálne správanie nad rámec zhody s právnymi predpismi.

Matica zrelosti v prílohe A je nástrojom na meranie pokroku pri implementácii EMS. Je to užitočné na sledovanie dosahovania environmentálnych cieľov organizácie a súvisiacich výhod a na zabezpečenie efektívneho využívania finančných a ľudských zdrojov.

Štruktúra matice zrelosti obsahuje riadky, ktoré zodpovedajú rôznym prvkom EMS, ako sú definované v ustanoveniach normy ISO 14001: 2015. Stĺpce predstavujú päť úrovní vyspelosti. Každý prvok sa môže rozvíjať postupne od úrovne vyspelosti 1 až po úplnú vyspelosť na úrovni 5. V tomto bode prvok spĺňa požiadavky príslušného ustanovenia normy ISO 14001: 2015.

Hodnotiaci list, ktorý podporuje maticu vyspelosti, možno nájsť na webovej stránke ISO/TC 207/SC 1, <https://committee.iso.org/home/tc207sc1>. Má rovnakú štruktúru ako matica zrelosti a pomáha organizáciám určiť úroveň vyspelosti pre každý prvok.

Webové stránky ISO/TC 207/SC 1 poskytujú aj príklady, napr. o tom, ako spoločnosť vyvinula kompletný EMS pomocou fázového prístupu.

1 Predmet normy

Tento dokument poskytuje návod na fázový prístup s cieľom vytvoriť, implementovať, udržiavať a zlepšovať systém manažérstva environmentu (EMS), ktorý môžu organizácie, vrátane malých a stredných podnikov (MSP), prijať, aby zlepšili svoje environmentálne správanie.

Fázový prístup poskytuje flexibilitu, ktorá organizáciám umožňuje rozvíjať ich EMS vlastným tempom počas niekoľkých fáz podľa svojich vlastných možností. Každá fáza pozostáva zo šiestich po sebe nasledujúcich etáp. Zrelosť systému sa charakterizuje na konci každej fázy pomocou päťstupňovej matice zrelosti uvedenej v prílohe A.

Tento dokument je použiteľný pre každú organizáciu bez ohľadu na jej súčasné environmentálne správanie, povahu vykonávaných činností alebo miesta, kde sa vykonávajú.

Fázový prístup umožňuje organizácii vyvinúť systém, ktorý v konečnom dôsledku spĺňa požiadavky normy ISO 14001.

Pokyny sa nevzťahujú na tie prvky špecifických systémov, ktoré presahujú rámec normy ISO 14001, a ich cieľom nie je poskytnúť interpretáciu požiadaviek normy ISO 14001.

2 Normatívne odkazy

V tomto dokumente nie sú žiadne normatívne odkazy.

koniec náhľadu – text ďalej pokračuje v platenej verzii STN